

**UNIVERSITATEA "BABEȘ-BOLYAI" CLUJ-NAPOCA  
FACULTATEA DE LITERE  
ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII LINGVISTICE ȘI LITERARE**

**TEZĂ DE DOCTORAT**

**CAROL SHIELDS AND MARGARET ATWOOD:  
THE QUEST OF FEMININE IDENTITY  
(CAROL SHIELDS ȘI MARGARET ATWOOD: ÎN  
CĂUTAREA IDENTITĂȚII FEMININE)  
REZUMAT**

**Conducător științific:  
Prof. dr. Michaela Mudure**

**Doctorand:  
Andreea-Gianina Bera**

**Cluj-Napoca  
2019**

## Cuprins

Mulțumiri.....	4
1. Introducere.....	5
2. O provocare a stereotipurilor: despre scriitoare și operele lor.....	12
2.1. Feminism, societate și femei scriitoare.....	12
2.2. Autoarea – observând viața.....	26
2.2.1. Actul de a scrie ca ispășire.....	26
2.2.2. Biograful și poeta.....	33
2.3. Țesând texte și scriind vieți.....	44
2.3.1. Scriind texte și falsificând identități.....	46
2.3.2. Scriitoarea tăcută și mama.....	54
3. Mame și fiice.....	67
3.1. Alegând maternitatea.....	70
3.2. Cea mai întunecată față a maternității.....	73
3.3. Două fiice și mama lor.....	79
3.4. Constrângerea maternității.....	84
3.4.1. Mame inventate și fiice nedorite.....	84
3.4.2. Într-o dispoziție distopică.....	93
3.5. Mama neajutorată.....	96
3.6. Despre maternitate - concluzii.....	99
4. Bărbați și femei – portrete și relații.....	101
4.1. Bărbatul și femeia.....	101
4.2. Femeile tinere și societatea.....	106
4.3. Soți, soții și amanți.....	122
4.3.1. Femeia modernă și căsătoria convențională.....	136
4.4. Femeia despre masculinitate.....	140
5. Descoperind identitatea ei.....	145
5.1. Ea este o răufăcătoare.....	149
5.2. Femeia care asuprește.....	155

5.3. Supunerea la norme – o viață convențională.....	159
5.4. Ea și societatea.....	164
6. Concluzii.....	167
Bibliografie.....	173

**Cuvinte cheie:** identitate, feminitate, masculinitate, feminism, performativitate, gen, femei, bărbați, societate.

## Rezumat

Lucrarea de față are ca obiectiv analiza comparativă a identității feminine în romanele lui Carol Shields și Margaret Atwood. Romanele analizate în această teză de doctorat au fost scrise între anii 1969 și 2003.

Carol Shields s-a născut în 1935 în Oak Park, o suburbie a orașului Chicago dar și-a petrecut mare parte din viață în Canada. Shields a murit de cancer în 2003. Margaret Atwood s-a născut în 1939 în Ottawa iar acum locuiește în Toronto. Aceste două autoare canadiene prin operele lor se afirmă ca fiind urmașe ale unei tradiții literare feminine. Universul ficțional creat de cele două scriitoare este reprezentativ pentru atmosfera culturală și societatea din a doua jumătate a secolului al XX-lea când feminismul s-a dezvoltat și statutul femeii era în schimbare.

Această lucrare are ca bază teoretică lucrările unor critici cum ar fi: Judith Butler, Adrienne Rich, Andrea O'Reilly, Nancy Chodorow, și Rosi Braidotti. O teorie foarte importantă pentru înțelegerea identității feminine și a imaginii femeii în societate este teoria performativității a lui Judith Butler. Ea consideră că genurile masculin și feminin sunt roluri, constructe sociale pe care individul le adoptă în funcție de genul prescris de societate. Genurile masculin și feminin implică atitudini, activități, comportamente specifice considerate de societate ca fiind normale și diferite pentru fiecare dintre cele două genuri. Astfel, genul este o repetare a normelor și convențiilor culturale și sociale într-un mod impus și restrictiv.

În ceea ce privește discuția din jurul ideii de maternitate ca o componentă esențială a identității feminine am apelat la Adrienne Rich, Nancy Chodorow și Andrea O'Reilly. Controversată și complexă, maternitatea joacă un rol fundamental în înțelegerea evoluției statutului femeii. Prin urmare trebuie să facem diferența între maternitate și instinctul matern, între maternitate – construct cultural și partea activă care implică devotament complet și sacrificiu din partea femeii. Adrienne Rich declară că maternitatea ca instituție este un

instrument folosit de patriarhat cu scopul de a menține controlul asupra femeilor. Folosind ca bază teoriile lui Rich, Andrea O'Reilly insistă asupra faptului că e nevoie ca feminismul să își dezvolte o latură centrată pe maternitate.

După capitolul introductiv ne-am centrat pe avatarul scriitoarei în capitolul intitulat "Challenging Stereotypes: On Writers and Their Writing". Actul de a scrie și simbolurile acestuia ocupă un rol important în operele lui Shields și Atwood. Am început analiza personajelor scriitoare cu Iris Chase Griffin, personajul principal din romanul lui Atwood *The Blind Assassin*. Pentru aceasta scrisul este un act eliberator și ispășitor pentru o viață trăită sub presiunea regulilor societății. Am continuat cu Judith, care este biografă și Charleen, care e poetă, cele două surori din romanul *Duet* al lui Carol Shields. Acestea se raportează la scris ca la un proces de descoperire a propriei identități. Următorul personaj feminin analizat este Joan Foster, scriitoarea din romanul *Lady Oracle*, al lui Margaret Atwood. Pentru Joan actul de a scrie și, de asemenea, schimbarea repetată a propriei identități sunt modalități de a evada din diferite situații care o pun în dificultate. Reta Winters este o altă scriitoare a lui Shields a cărei muncă este subestimată de critici și editori. Ultimul personaj feminin analizat în acest capitol este Mary Swann, poeta ucisă de propriul soț din romanul *Swann* al lui Carol Shields a cărei imagine este creată *in absentia* de critici, editori și admiratori. Toate aceste scriitoare create de Carol Shields și Margaret Atwood dezvăluie actul creator, actul de a scrie din punctul de vedere al femeii și îl folosesc pentru a-și descoperi propria identitate feminină și a-și stabili propriul loc în societate.

Următorul capitol ("Mothers and Daughters") examinează maternitatea ca o componentă fundamentală a identității feminine. Această relație arhetipală dintre mamă și fiică este importantă pentru înțelegerea perspectivei lui Shields și Atwood în ceea ce privește femeia. Societatea și maternitatea ca instituție însoțite de norme și reguli au dus la apariția unor relații disfuncționale între mame și copii și a unei imagini monstruoase a maternității. Atwood a

exploatat această imagine disfuncțională a maternității în multe din romanele sale. Naratoarea fără nume din romanul *Surfacing* experimentează o criză a identității feminine la baza căreia, printre altele, se află faptul că a fost nevoită să renunțe la maternitate, să recurgă la avort, datorită unor circumstanțe nefavorabile legate de statutul său marital. Margaret Atwood expune partea monstruoasă a maternității în operele sale *The Robber Bride*, *Lady Oracle*, *The Blind Assassin*, și *The Handmaid's Tale*. Aceste romane au ca personaje femei care fie sunt obligate să dea naștere la copii (Offred din *The Handmaid's Tale*) sau sunt nevoite să devină mame datorită unor aspecte ce țin de statutul lor marital (Anthea, mama lui Tony și Gloria, mama lui Karen/Charis din *The Robber Bride*, mama lui Joan din *Lady Oracle*).

În general personajele feminine ale lui Carol Shields (Reta Winters din romanul *Unless*) aleg și își asumă maternitatea și confortul vieții de familie, confortul domestic chiar dacă acestea le limitează evoluția și împlinirea lor ca femei. Maternitatea, un construct social și cultural, o instituție care, potrivit regulilor patriarhatului, ar trebui să răscumpere statutul femeii, ar trebui să fie strict legată de libertatea de a alege. După cum unele din personajele lui Margaret Atwood demonstrează, dacă libertatea de a alege nu însoțește maternitatea, care poate fi o experiență unică și plină de satisfacții, aceasta poate avea efecte negative asupra identității feminine.

Următorul capitol ("Men and Women – Portraits and Relationships") analizează feminitatea și masculinitatea, cele două genuri așa cum sunt întruchipate de personajele masculine și feminine din romanele lui Carol Shields și Margaret Atwood. Bărbații și femeile sunt ființe sociale determinate să își asume genul, masculin sau feminin, astfel încât să poată fi considerați ca aparținând sferelor normalului și acceptabilului. Cele două romane ale lui Atwood *The Edible Woman* și *Bodily Harm* expun o imagine a societății consumeriste în care indivizii, bărbați și femei (Marian MacAlpin, Rennie Wilford) sunt simple produse menite să asigure buna funcționare a acesteia. Instituția căsniciei este ilustrată de personajele lui Shields,

Jack și Brenda Bowman din *Happenstance* și Tom Avery și Fay McLeod din *The Republic of Love*. În cazul acesta căsnicia apare ca un mediu care limitează identitatea individului dar și ca un mediu care, mai mult decât atât, oferă confort, siguranță și normalitate vieții. Elizabeth și Nate Schoenhof din romanul lui Atwood, *Life before Man* trăiesc experiența unei căsătorii în tranziție care are un efect distructiv asupra identității lor.

Carol Shields, respectând regulile ca întotdeauna, chiar dacă permite laturii emancipate a femeii, a soției (Brenda) să iasă la iveală pentru un scurt moment, o readuce pe aceasta în cele din urmă în mijlocul vieții confortabile de familie. În schimb, Atwood îi eliberează pe Nate și Elizabeth din mrejele unei căsnicii false și toxice lăsându-i să-și urmeze propriul destin. Căsnicia, la fel ca și maternitatea, este o instituție menită să stabilească și să mențină ordinea și hegemonia patriarhatului. Cele două scriitoare canadiene arată cum soții și soțiile încearcă să își descopere identitățile dincolo de așteptări și convenții.

Ultimul capitol examinează (“Discovering her Identity”) identitatea feminină ca proces dinamic. Margaret Atwood preferă să creeze personaje feminine ambigue din punct de vedere moral. Două dintre acestea sunt răufăcătoarele Grace Marks din romanul *Alias Grace* și Zenia din *The Robber Bride*. Scriitoarea face cunoscută prin cele două personaje partea duplicitară și întunecată a femininității. Grace, ucigașa, fascinează prin inocență și viclenie, iar Zenia, ispitoarea, le tulbură viețile femeilor morale, prietenelor ei, seducându-le bărbații. Carol Shields are personaje feminine care sunt morale și conformiste, cum ar fi Daisy Goodwill Flett din romanul *The Stone Diaries*. Daisy, orfană de mamă, își petrece viața conformându-se societății și adaptându-și feminitatea la normele sociale. Aceasta își creează, își construiește viața în conformitate cu regulile și tradițiile patriarhatului. Și în romanul *Cat’s Eye*, Margaret Atwood abordează identitatea feminină cu ajutorul personajului Elaine care reprezintă individul care încă de la o vârstă fragedă încearcă să își descopere identitatea feminină într-o societate intransigentă.

Personajele feminine analizate în această teză sunt reprezentative pentru femeia din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Acestea au fost surprinse în căutarea identității lor feminine și analizate în evoluție într-un mediu cultural și o societate care reconsiderau statutul femeii.

Margaret Atwood își începe reprezentarea identității feminine cu o tânără (Marian) care își neagă propria feminitate deoarece o percepe ca un aspect care o constrânge. Atwood continuă cu naratoarea din romanul *Surfacing* care este nevoită să facă o cale de întoarcere spre o stare primară de comuniune cu natura pentru a-și descoperi propria feminitate. Celelalte personaje feminine ale lui Atwood descoperă această căutare a propriei identități feminine ca fiind pusă la încercare de societate, maternitate, căsătorie și bărbat.

Abordarea identității feminine a lui Carol Shields este strâns legată de mediul casnic, domestic. Personajele ei feminine sunt expuse în mediul familial, definindu-și identitatea ca neveste și mame. Căutarea identității lor feminine este pusă la încercare de o lume în continuă schimbare care le contestă valorile tradiționale. Astfel, dacă personajele lui Atwood contestă ordinea societății în care trăiesc și nu sunt dispuse să se supună normelor restrictive, personajele lui Shields preferă să continue să traiască în siguranța oferită de această ordine socială. Cu toate acestea, personajele feminine fie ca aleg sau nu să se conformeze normelor, își asumă propria feminitate.



## Bibliografie

### Cărți:

Atwood, Margaret. *Alias Grace*, Virago Press, 2009.

---. *Bodily Harm*. Vintage, 2007.

---. *Cat's Eye*, Virago Press, 2009.

---. *Curious Pursuits*. Virago Press, 2006.

---. *Lady Oracle*. Virago Press, 2009.

---. *Life before Man*. Vintage, 1996.

---. *Murder in the Dark*. Virago Press, 2010.

---. *On Writers and Writing*. Virago Press, 2003.

---. *Second Words*. Anansi, 1982.

---. *Surfacing*. McClelland and Stewart, 2010.

---. *The Blind Assassin*. Virago Press, 2009.

---. *The Edible Woman*. Virago Press, 2009.

---. *The Handmaid's Tale*. Vintage Books, 2010.

---. *The Robber Bride*. Virago Press, 2009.

Bandici, Adina. "*Self*" *Tormented/Tormenting Characters in a Selection of Novels by Margaret Atwood*. Editura Universității din Oradea, 2010.

Bennett, Donna and Russell Brown. *An Anthology of Canadian Literature in English*.  
Oxford University Press, 1983.

Bloom, Harold. *Margaret Atwood*. Bloom's Literary Criticism, An Imprint of Infobase Publishing, 2009.

---. *Margaret Atwood's The Handmaid's Tale*. Bloom's Literary Criticism, An Imprint of Infobase Publishing, 2004.

Braidotti, Rosi. *Nomadic Subjects*. <https://joacamillopenna.files.wordpress.com.pdf>,

Accessed 28 May 2017.

---. *The Posthuman*. <https://loomio-attachments.s3.amazonaws.com.pdf>, Accessed 28 May 2017.

Brennan, Teresa. *Between Feminism and Psychoanalysis*. Routledge, 1990.

Butler, Judith. *Bodies That Matter*. Routledge, 1993.

---. *Gender Trouble*. Routledge, 2002.

---. *Undoing Gender*. Routledge, 2004.

Chodorow, Nancy. *The Reproduction of Mothering*. University of California Press, 1979.

Frye, Northrop. *Divisions on a Ground – Essays on Canadian Culture*. Anansi, 1982.

---. *The Bush Garden - Essays on the Canadian Imagination*. Anansi, 1971.

Grace, Sherrill. *Margaret Atwood: Language, Text, and System*. University of British Columbia Press, 1983.

Guțu, Gheorghe. *Dicționar Latin-Român*. Editura Științifică București, 1969.

Hanțiu, Ecaterina Lia. *Pathways of the Mind through Time and Space: (Essays on British, American and Canadian literature)*. Editura Universității din Oradea, 1999.

Howells, Coral Ann. *The Cambridge Companion to Margaret Atwood*. Cambridge University Press, 2006.

Hutcheon, Linda. *A Poetics of Postmodernism*. Routledge, 2005.

Irimia, Florin. *The Postmodern Canadian Novel*. Universitas XXI, 2006.

Jardine, Alice and Paul Smith. *Men in Feminism*. Routledge, 1987.

Kroller, Eva-Marie. *The Cambridge Companion to Canadian Literature*. Cambridge University Press, 2005.

Lazăr, Andreea Catrinela. *Narratives of Singleness: Fluid Female Identities in*

- Postmodern Times*. Institutul European, 2013.
- McHale, Brian. *Constructing Postmodernism*. Routledge, 1992.
- Mitchell, Juliet and Ann Oakley. *Who's Afraid of Feminism?* Hamish Hamilton, 1997.
- Moi, Toril. *Sexual/Textual Politics; Feminist Literary Theory*. Routledge, 1991.
- Mudure, Michaela, *Canadian Readings*. NapocaStar, 2009.
- Nye, Andrea. *Feminist Theory and the Philosophies of Man*, Routledge, 1989.
- Rich, Adrienne. *Of Woman Born*, W. W. Norton and Company, 1995.
- Shields, Carol. *Duet*. Harper Perennial, 2006.
- . *Happenstance*. Fourth Estate, 2003.
- . *Larry's Party*. Harper Perennial, 2006.
- . *Swann*. Fourth Estate, 2000.
- . *Stone Diaries*. World Editions, 1993.
- . *The Republic of Love*, Harper Perennial, 2006.
- . *Unless*. Fourth Estate, 2003.
- Showalter, Elaine. *Speaking of Gender*. Routledge, 1989.
- Șerban, Andreea. *The Call of the Wild: M/Other Nature in Margaret Atwood's Novels*.  
NapocaStar, 2010.
- Tolan, Fiona. *Margaret Atwood: Feminism and Fiction*. Rodopi, 2007.
- O'Reilly, Andrea and Silvia Caporale Bizzini. *From the Personal to the Political-  
Toward a New Theory of Maternal Narrative*. Susquehanna University Press,  
2010,
- Warhol, Robyn R. *Feminisms: An Anthology of Literary Theory and Criticism*.  
Rutgers University Press, 1993.

## Articole și interviuri

Antip, Felicia, ”Scriitoare scriind despre scriitoare scriind despre...Carol Shields –

Decât dacă” *Adevărul Literar și Artistic*, Vol.13, No.708 (Mar 2004), pp.15.

Atwood, Margaret, “A Soap Bubble Hovering Over the Void- A Tribute to Carol

Shields”, *The Virginia Quarterly Review*, (2005), pp.139-142.

Atwood, Margaret. “Margaret Atwood: the Road to Ustopia”, *The Guardian*,

14 October 2011. [www.theguardian.com/books/2011/oct/14/margaret-atwood-road-to-ustopia](http://www.theguardian.com/books/2011/oct/14/margaret-atwood-road-to-ustopia). Accesat în 2 August 2017.

“A Conversation with Carol Shields”

<http://www.penguinrandomhouse.com/books/330138/larrys-party-by-carol-shields/9780140266771/readers-guide>. Accesat în 28 Mai 2017.

Butler, Judith. “Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in

Phenomenology and Feminist Theory” *Theatre Journal*, Vol. 40, No. 4, (Dec. 1988), pp. 519-531.

Carter, Nancy C., “Demeter and Persephone in Margaret Atwood’s Novels: Mother –

Daughter Transformations” *Journal of Analytical Psychology*. Vol. 24, Iss. 4, (Oct. 1979), pp. 326-342.

Defalco, Amelia. “Haunting Physicality: Corpses, Cannibalism, and Carnality in

Margaret Atwood's *Alias Grace*”, *University Of Toronto Quarterly*, Vol. 75, No.2, (Spring 2006), pp. 771-783

Derrida, Jacques, “Differance”, <https://web.stanford.edu/class/history34q/>, Accesat în

19 Octombrie 2018

D’Souza, Irene, “Margaret Atwood – Is this the path we want to be on?” *Horizons*,

(Mar. 2004), pp.16-45.

Ellen, Barbara, “Human Shields”, *The Guardian*, 28 April 2002,

<https://www.theguardian.com/books/2002/apr/28/fiction.carolshields>. Accesat în 28 Mai 2017.

Fiamengo, Janice, "Postcolonial Guilt in Margaret Atwood's *Surfacing*" *The American Review of Canadian Studies*, Vol. 29, Iss. 1, (Spring 1999), pp. 141-163.

Gordon, Neta, "Charted Territory: Canadian Literature by Women, the Genealogical Plot, and SKY Lee's *Disappearing Moon Café*" *Narrative*, Vol. 14, No. 2 (May 2006), pp.163- 180.

Grigore, Rodica, "(Re)descoperind trecutul", *Viata Românească*, Vol. 110, No.7, (Jul. 2015), pp. 107-110.

Hanson, Heidi, "Biography Matters: Carol Shields, *Mary Swann*, A. S. Byatt, *Possession*, Deborah Crombie, *Dreaming of the Bones*", *Orbis Literarum*, No. 58, (Sept. 2003), pp. 353–370.

Hole, Jackson, "Interview with Carol Shields", 23 May 1998.

<http://prodloadbalancer-1055872027.us-east-1.elb.amazonaws.com/autodoc/page/shi1int-1>. Accesat în 28 May 2017.

Irimia, Florin, "Alias Grace – A Study in Duality" *Analele Științifice ale Universității "Al. I. Cuza" din Iași. Limbi și Literaturi Străine*, Vol. 8-9, No.-, (2005-2006), pp. 109-126.

---. "Cuvinte potrivite" *Observator Cultural*, Vol. 3, No.155, (Feb. 2010), pp. 8-9.

---. "Despre povestirea unei alte povestiri" *Observator Cultural*, Vol. 3, No.119, (Jun. 2002), pp. 26-27.

---."O Pogorâre în Maelstrom – Universul ficțional al lui Margaret Atwood" *Observator Cultural*, Vol. 3, No. 115, (May 2002), pp. 7-8.

---. "Payback Time" *Timpul*, Vol. 11, No.2 (134), (Feb. 2010), pp. 18-19.

---. "Povestea cameristei sau drumul lung al nopții către zi" *Observator Cultural*,

Vol. 8, No.134 (391), (Sept.-Oct 2007), pp. 8-9.

Jeremiah, Emily, “Motherhood to Mothering and Beyond” *Journal of the Association for Research on Mothering* Vol. 8, No. 1,2 (May 2002), pp. 21-33.

Jones, Bethan, “Traces of Shame: Margaret Atwood's Portrayal of Childhood Bullying and its Consequences in *Cat's Eye*” *Academic Journal*, Vol. 20, No. 1, (Jan. 2008), pp. 29-42

Khalis, Abdul Salam, “Quest for Literary Selfhood in Contemporary Canadian Literature” *Dialogue*, Vol. 12 Issue 2, (Apr-Jun 2017), pp. 149-170.

Lăsconi, Elisabeta, “Biografii și psihologii feminine - fluxul unui destin feminin” *România Literară*, Vol. 41, No. 44, (Noiembrie 2008), pp. 28.

McNamara, Mary, “Interview with Margaret Atwood”, 24 Apr. 2017.

<http://www.latimes.com/entertainment/herocomplex/la-et-hc-margaret-atwood-feminism-handmaid-tale-20170424-htmlstory.html>. Accesat în 28 Mai 2017.

Mead, Rebecca, “Margaret Atwood, the Prophet of Dystopia”, 17 Apr. 2017.

<http://www.newyorker.com/magazine/2017/04/17/margaret-atwood-the-prophet-of-dystopia>. Accesat în 28 Mai 2017.

Neuman, Shirley, “Just a Backlash: Margaret Atwood and feminism”, *University of Toronto Quarterly*, Vol. 75, No. 3 (Summer 2006), pp. 857-868.

O'Reilly, Andrea, “Motherhood Hall of Fame” – keynote speech, 2014.

<https://mommuseum.org/aint-i-a-feminist-matricentric-feminism-feminist-mamas-and-why-mothers-need-a-feminist-movementtheory-of-their-own/>.

Accesat în 9 Februarie 2019.

Pavey, Ruth, “A Warm Front – *The Republic of Love* by Carol Shields”, *New Statesman and Society*, Vol. 5, Iss. 195, (Mar. 1992), pp.38.

Rogers, Shelagh. “Interview with Anne and Nicholas Giardini on *Startle* and

- Illuminate", 25 Apr. 2016, <http://www.cbc.ca/books/2016/04/startle-and-illuminate.html>. Accesat în 28 Mai 2017.
- , "Anne and Nicholas Giardini on Being Part of Carol Shields's Family", 04 Jun. 2016, <http://www.cbc.ca/books/2016/04/startle-and-illuminate.html>. Accesat în 28 Mai 2017.
- Segal, Lynne. "After Judith Butler: Identities, Who Needs Them?" *Subjectivity*, Vol. 25, 2008, pp.381–394.
- Spence, D. Jonathan, "Margaret Atwood and the Edges of History", *The American Historical Review*, Vol. 103, No. 5 (Dec. 1998), pp. 1522-1525.
- Stovel, Nora Foster, "'American or Canadian': Carol Shields's Geographical and Literary Border-Crossing" *The American Review of Canadian Studies*, Vol. 40, Iss. 4, (2010), pp. 517-529.
- Tolan, Fiona, "Feminist Utopias and Questions of Liberty: Margaret Atwood's *The Handmaid's Tale* as Critique of Second Wave Feminism", *Women: A Cultural Review* Vol. 16. No. 1, (2005), pp. 18-32.
- , "Sucking the Blood Out of Second Wave Feminism: Postfeminist Vampirism in Margaret Atwood's *The Robber Bride*" *Gothic Studies*, Vol. 9, No. 2, (Nov. 2007), pp. 45-57.
- Wachtel, Eleanor, "Interview with Carol Shields", 8 Jul. 1997.  
<http://www.cbc.ca/books/2016/04/startle-and-illuminate.html>. Accesat în 28 Mai 2017.
- Wachtel, Eleanor, "Interview with Carol Shields", 2002.  
<http://www.cbc.ca/books/2016/04/startle-and-illuminate.html>. Accesat în 28 Mai 2017.
- Watson, Emma, "Interview with Margaret Atwood" 14 July 2017.

<http://ew.com/books/2017/07/14/emma-watson-interviews-margaret-atwood-handmaids-tale/>. Accesat în 2 August 2017.